

La Fundació, un diàleg amb la societat

El 1990, la Fundació Antoni Tàpies obria les portes al número 255 del carrer d'Aragó. L'antic edifici de l'editorial Montaner i Simon seria l'espai on l'obra tapiana i l'art realitzat durant les dècades dels 60 i 70 entaularien un diàleg amb la ciutat de Barcelona.

La Fundació Tàpies es troba en un edifici de l'arquitecte Domènech i Montaner.

Aquest estava abandonat i malmès quan la Fundació el va restaurar amb l'ajut del Ministeri de Cultura.

JORDI PLAY

les seves utopies, tant a través de la seva obra com dels seus escrits. Quan vam visitar-la, aquesta casa estava abandonada, molt malmesa. Ens va fer molta il·lusió, a tots plegats, poder recuperar per a la ciutat un dels primers edificis de Domènech i Montaner. Aquest fet ens va fer accelerar la creació de la Fundació per tenir una eina legal i començar a negociar l'adquisició de l'edifici. Com que això no va ser possible, les converses amb les institucions van fer que l'ajuntament adquirís la casa, que la cedís per cinquanta anys prorrogables a la Fundació i que, a més, es responsabilitzés dels treballs de rehabilitació, junt amb el Ministeri de Cultura.”

L'antiga editorial Montaner i Simon, una de les primeres obres que l'arquitecte Domènech i Montaner va construir el 1880, albergaria aleshores no únicament una col·lecció permanent o un centre de recerca entorn de l'obra tapiana sinó que esdevenia un escenari més de l'art contemporani en una Barcelona pre-olímpica. “A partir del 1986-87, –continua M. Tàpies– amb Manuel Borja vam establir el discurs de la Fundació que en determinaria la línia d'activitats i exposicions. Aquest discurs s'articulava entorn d'un eix central, l'art produït a les dècades dels 60 i 70. A partir d'aquí, podíem anar endarrere i presentar figures com Brassai o Moholy Nagy; podíem anar endavant o podíem anar al temps d'Antoni Tàpies, amb exposicions de la seva obra o d'artistes contemporanis com Robert Mot-

Curiosament, si l'art modern ha irromput amb força a Barcelona ha estat, fonamentalment, gràcies a iniciatives privades. Tres centres d'artistes, el Museu Picasso, la Fundació Miró i la Tàpies han representat les taules de canvi i el punt de diàleg de l'art del nostre segle amb la ciutat. Posteriorment, en aquesta radiografia urbana han aparegut d'altres iniciatives, de caire institucional,

amb inicis difícils i truculents que han afegit el punt de pebre.

Per la seua banda, la Fundació es va crear formalment el novembre del 1984 per una circumstància atzarosa: “Tàpies va visitar aquest edifici de Domènech i Montaner –declara Miquel Tàpies, fill de l'artista i director de la Fundació. Recordo que el pare tenia en ment, des de feia un temps, crear una eina per a difondre els seus ideals,

herwell, que és un artista que està espiritualment molt en contacte amb l'obra de Tàpies.”

Però a més, el projecte era engrescador, perquè “es tractava d'aixecar una cosa del no-res i es tractava de fer-ho en un context ben definit, que no és Nova York sinó Barcelona, i un punt concret, al carrer d'Aragó, entre el passeig de Gràcia i la rambla de Catalunya. En aquest sentit, articular la Fundació en el context immediat ha estat un dels punts principals que hem tingut en compte”.

El 1989, un any abans de l'obertura pública de la Fundació, Miquel Tàpies era nomenat director i Manuel Borja, que havia centrat la seua tesi doctoral entorn de l'obra de Tàpies, director del museu de la Fundació. Borja, que des d'aquest estiu és director del MACBA, recorda: “Quan vaig dissenyar les línies de treball del museu, vaig defugir, abans que res, la idea de museu monogràfic, de museu com a

mausoleu. És a dir, un museu on l'art no és ja una eina d'educació sinó que esdevé un ritual, una religió i, en aquest sentit, una ideologia. Personalment, m'interessa més el treball didàctic i pedagògic de l'art i en aquesta línia, tot i tractar-se d'una tasca a més llarg termini, vam engegar la nostra feina. Érem conscients que els fruits trigarien més a arribar-hi, perquè quan es parla d'educació, es parla forçosament de generacions.”

Paral·lelament, Borja també va establir una sèrie de línies d'actuació que s'entenen com un diàleg amb la ciutat mateixa i trencaven precisament aquesta concepció de museu com a lloc de culte: “Poc abans de marxar de la Fundació, vaig dissenyar uns eixos de treball a partir dels quals es pretenia establir uns ponts amb els diversos col·lectius de la ciutat.” Un projecte que, ben segur, fa que la presència de la Fundació a Barcelona no siga tant un monòleg com un dià-

leg i un flux de comunicacions bilaterals, i que tots, en aquest context urbà, adopten alhora el paper d'emissor i receptor. “En aquest sentit –conclou Borja– la Fundació ha passat de ser un museu monogràfic a un referent per a la cultura de la ciutat, amb un públic determinat, que ni és el massiu ni es tracta d'una elit.”

Amb uns 86.000 visitants l'any, la Fundació Tàpies participa actualment de la reflexió sobre l'art contemporani i, ara amb més força, sobre les propostes de la dècada actual. Si amb Manuel Borja s'havien analitzat els discursos dels anys 60 i 70, la nova directora, Núria Enguita, procedent de l'IVAM on ha treballat en qualitat de conservadora, ha optat per desplaçar el pol d'atracció a la dècada dels 90, tot assimilant el debat artístic que articularà el tombant de segle.

Eliseu T. Climent

Nous projectes

Aigua: risc i recurs per al desenvolupament de les Terres de Lleida

JORNADES SOBRE L'AIGUA

Lleida, dies 22, 23, 24, 25 i 27 de febrer de 1999

Servel de Difusió Interior

Plaça de la Catedral s/n

25002. Lleida. Tel. 973 27 15 00- Fax. 973 27 45 38

E-mail: lei@spiei.es

Preu d'inscripció: 2.000 ptes.

Places limitades

L'import s'haurà d'ingressar al compte bancari: Concepte: Aigua. IEI

2013 / 0063 / 98 / 0200659593. Caixa de Catalunya

